

Kas Kálmáni „Silva“ on „toodang“, mida tänane Eesti peab vajalikuks osta? Kes määrab väärtuse, milline komisjon? Kelle maitse määrab? Milliste väärtushinnangutega mõõta artisti pikki õpinguaastaid, igapäevast treeningut, et tulla alati publiku ette säravana, heas vormis?

See, et elame suurte muudatuste ajal, kui ees on tohutult üli-raskeid ja pikaldaselt lahenevaid probleeme, on selge igale mõtle-vale inimesele. Ei ole virisemise aeg. Kuid see, kuidas muutub suhtumine kultuurisse, on hirmuäratav!

Leitakse raha, et korraldada iga liiki suurejoonelisi vastuvõtte, kus voolab šampanja, mitte aga selleks, et vältida apteekides valuutalette. On leitud rahakad mehed, kes ülihoosalt tegutsevad ärikeskuste rajamisel, kuid ei leidu rahamehi, kes ehitaksid valmis Noorsooteatri, Vanalin-nastuudio ja konservobriumi.

Leidub noori uusrikkaid, kes lilledest ilmajäänud missisekandidaate „lohutavad“ 1000 dollari ja auto kin-kimisega, kuid pole sponsoreid, kes G. Otsa päevadele, traditsioonilisele noorte laul-jate konkursile öla alla paneksid. (Lä-tis Medinši-kon-kurss ikkagi toi-mus ja peapreemiaga 8000 rbl.) Tean, et

minu retoorika on naiivne, sest äri on äri. Kuid masendab see, mis on saanud prestiižseks, kuhu langeb rõhk avalikkuse sil-mis. Oma vaesust toonitame just siis, kui on jutt koolimajade ehi-tamisest, uue aabitsa trükkimi-sest, õpetajate ja arstide palka-dest, julgeme avalikkuse ette tulla mõtetega intelligentist kui ühiskonna ballastist — kõik see tekitab sügavat kahtlust meie rahva püsijäämises!

Need näited, illustreerimaks tendentsi meie olemises üldse, ei jäta puudutama ka „Estonia“ teatrit. Sealset repertuaarivalikut on viimasel viiel aastal tugevasti mõjutanud üks kummaline tegur — välis-

“SILVA” TALVEAIAS... JA MIS JÄÄB MEIST TULEVASTELE PÕLVEDELE

„Estonia“ repertuaar jääma järg-mistel kümnenditel. Kuid siingi teeb kurvaks üks tendents, mis silma-kõrva hakanud. „Võlu-flöödi“ ettevalmistus on toimu-nud mitme kontsertmeistri ja di-rigendi käe all, mistõttu annab tunda erinev lähenemine muusi-kalisele materjalile. Ansamblid tihti ei haaku, erinevad kaunis-tuste laulmised, erinev on abi-noodi kasutamine jne. On olnud

Silva — Annika Tõnuri.

etendusi, kus jääb tunne, et igaüks vaatab, kuidas omadega hakkama saab. Mozart ei talu pealiskaudsust ja ebatäpsust.

Või siis E. Randkivi ja M. Kõrtsi debüüt „Manonis“. Kah-juks ei ole võimalust olnud seda lavastust teiste osatäitjatega näha, seega ei julge otsustada la-vastajatöö üle. Kuid sellelt eten-duselt jäi kurb meeleolu. Kaks väga andekat noort inimest (kaunid hääled, musikaalsed ja sarmikad) olid nagu äraeksinud nii muusikalise töötluse kui ka osa kujunduse seisukohalt. Kas oli põhjuseks hilisem ettevalmis-tus või vähesed proovid, see publikut ei huvita. Noored on ju meie teatri tulevik ja nende

etendusest etendusse täiustuva laulmisega Annika Tõnuri, hea tuju teeb särtsu täis ja oma žan-rit meisterlikult valdav Katrin Karisma. Suure hüppe lavalise vabaduse poole on selles eten-duses teinud Mati Kõrts, kelle hääleilu siin täiuslikult mõjule pääseb. Omaette nähtus on minu arvates Tõnu Kilgas, kel-lele loodus kapaga sarmi and-nud, kes valdab sõna ja liiku-mist ja sellele žanrile vajalikul määral ka häält.

Miks kõike seda rikkust nii kipakates oludes serveerima peab? Kui on leitud raha sellise, andke andeks, „mõga“ nagu Sullivani „Mikaado“ täies hiil-guses lavaletoomiseks — lisaks dirigent välismaalt ja A.-E. Ker-ge lavastajaks — ja kõike seda ei leita maailmalavadel nii pikka ja sädelevat elu elanud Kálmáni „Silvale“, siis ütleb mõistus üles. Kui sageli on tulnud juba esi-etendusel näha külalisosatäitjat,

sest endal näpud põhjas... Siin aga on kogu koosseis selline, et võiks julgelt maailma-lavale minna!

Tahaksin lõ-petada ühe retoorilise küsimusega: mil-lal me õpime hindama neid, kes meil on?

Kutsun teat-rikriitikuid sage-damini ka muu-sikateatrisse astuma ja jääd-vustama kirjasõ-nas suurepära-

seid näitlejaid-lauljaid, kes pea-vad end vormis hoidma väga erinevate rollide tarvis, eri žan-reis kodus olema. Peaksime siis-ki veidikenegi püüdma tõsta sel-le nii suurt energiakulu nõudva elukutse prestiiži. Oleme juba mitmest lehest lugenud ja TV-st kuulnud, kui palju kulutas Eesti Missis '92 kahe kuu jooksul energiat enese vormiajamiseks, kuid ei ole kuskilt lugeda saa-nud, mida on teinud näiteks Eesti Teatriliidu aastapremia pälvinud tenor Ivo Kuusk sel-leks, et keskeas püsida kõrgvor-mis meie oludest hoolimata ja laulda üle kõik nooremad me-hed nii ooperis kui operetis!

Või sellised ootamatud rõ-

Foto: GUNNAR VAIDL

peapreemiaga
8000 rbl.) Tean, et
minu retoorika on naiivne, sest
äri on äri. Kuid masendab see,
mis on saanud prestiižseks,
kuhu langeb rõhk avalikkuse sil-
mis. Oma vaesust toonitame just
siis, kui on jutt koolimajade ehi-
tamisest, uue aabitsa trükkimi-
sest, õpetajate ja arstide palka-
dest, julgeme avalikkuse ette
tulla mõtetega intelligentist kui
ühiskonna ballastist — kõik see
tekitab sügavat kahtlust meie
rahva püsijäämises!

Need näited, illustreerimaks
tendentsi meie olemises
üldse, ei jäta puudutama-
ta ka "Estonia" teatrit. Sealset
repertuaarivalikut on viimasel
viiel aastal tugevasti mõjutanud
üks kummaline tegur — välis-
reisisid. M. Mussorgski ooperid
kuuluvad kahtlemata maailma
kullafondi ja annavad esilaulja-
tele erilisi võimalusi eneseteos-
tuseks. Kuid kahtlen, kas head
vene laulukooli ja -stiili valda-
mist eeldavad ooperid, mis võeti
repertuaari siiski J. Nesterenok
ja I. Arhipovat silmas pidades,
on andnud meie lauljatele täie-
likke eneseavaldamisvõimalusi.
Ei ole ju saladus, et ka vokaalpe-
dagoogikas tungis meile 50 aastat
peale meie foneetika ja etni-
lise päritoluga täiesti vastuolus
vokaalmetoodika, mille tagajär-
jed nüüd nii valuliselt tunda an-
navad.

Hea, et repertuaari on ilmu-
nud Mozarti "Võluflööd" ja tasa-
kaaluks üle hulga aja prantsuse
romantilise ooperi särav esinda-
ja Massenet' "Manon". Mõlemas
on endale rakenduse leidnud to-
redad noored, kelle kanda peaks

Silva — Annika Tõnuri.

etendus, kus jääb tunne, et
igatiüks vaatab, kuidas omadega
hakkama saab. Mozart ei talu
pealiskaudsust ja ebatäpsust.

Või siis E. Randkivi ja M.
Kõrtsi debüüt "Manonis". Kah-
juks ei ole võimalust olnud seda
lavastust teiste osatäitjatega
näha, seega ei julge otsustada la-
vastajatöö üle. Kuid sellelt eten-
duselt jäi kurb meeleolu. Kaks
väga andekat noort inimest
(kaunid hääled, musikaalsed ja
sarmikad) olid nagu äraeksinud
nii muusikalise töötuse kui ka
osa kujunduse seisukohalt. Kas
oli põhjuseks hilisem ettevalmis-
tus või vähesed proovid, see
publikut ei huvita. Noored on ju
meie teatri tulevik ja nende
jaoks peab leiduma enam kan-
natlikkust ja aega.

Ja nüüd siis artikli ajendist —
"Silvast".

Suur aitäh Heino Aassalule,
kes ilmselt täiesti omaalgatusli-
kult on andnud lavaelu nii kau-
nile muusikale ja erakordselt sä-
ravale ansamblile. Imestama
panevad teatrikriitikud, kes leia-
vad põhjust kirjutada pikki ti-
raade nii mõnegi ülimalt tagasi-
hoidliku lavanähtuse kohta,
kuid pole sellest etendusest mi-
dagi leidnud, tõenäoliselt pole
sinna sattunudki. Kahju, sest
sellist kiirgust, nagu suudab nii
lühikese etteastega endast jätta
Ülle Ulla, kohtab laval harva.
Teda ei saa kellegagi võrrelda ja
omaette teema võiks teatritead-
lasele olla tema teatrite mitme-
külgsus.

Huvitav on noor, esimesi rol-
le tegev, tugeva lavasarmi ja

astuma ja jaad-
vustama kirjasõ-
nas suurepära-

seid näitlejaid-lauljaid, kes pea-
vad end vormis hoidma väga
erinevate rollide tarvis, eri žan-
reis kodus olema. Peaksime siis-
ki veidikenegi püüdma tõsta sel-
le nii suurt energiakulu nõudva
elukutse prestiiži. Oleme juba
mitmest lehest lugenud ja TV-st
kuulnud, kui palju kulutas Eesti
Missis '92 kahe kuu jooksul
energiat enese vormiäjamiseks,
kuid ei ole kuskilt lugeda saa-
nud, mida on teinud näiteks
Eesti Teatrilidu aastapreemia
pälvinud tenor Ivo Kuusk sel-
leks, et keskeas püsida kõrgvor-
mis meie oludest hoolimata ja
laulda üle kõik nooremad me-
hed nii ooperis kui operetis!

Või sellised ootamatud rõ-
hud: lisaks "Sirbis" ilmunud
portreega kroonikanupule Root-
si ooperikoori laulja soolokont-
serdist võisime teisalt lugeda
kontserdist terve joonealuse
maineka autori sulest. Kuid et
saime P. Lassmanni ja M. Palmi
esituses kuulda paljude aastate
järel M. Saare ja E. Tubina lau-
lude fantastilist ning ülimalt
professionaalset ettekannet
"Eesti muusika akadeemia"
kontserdil, seda jääb märkima
tagasihoidlik teade koondmõtte-
ga toimus.

Segipaisatud elust hoolimata
peaksime ruttu, inertseks muu-
tumata, püüdma endale selgeks
teha, mis on oluline, mis meid
edasi viib ja milleks me elame.
Peame võitlema järgmiste põlv-
kondade nimel, sest ega keegi
teine seda meie eest tee!

TEATRIKÜLASTAJA